

CĂN BẢN TIẾN ĐẠO

SANH DIỆT

- Vọng tâm sanh diệt.
- Nhắm trên tâm sanh diệt để công phu.

TÁNH BÌNH ĐẲNG

- Như gương soi vật.
- Nói ngược, không chấp hiểu.
- Hiểu biết là rơi vào sanh diệt.

VÀO SAI BIỆT

- Liễu biệt, nhưng không phải ý thức phân biệt.
- Linh hoạt đến chủ động.
- Diệu dụng, nghịch hạnh thuận hạnh bất khả tư nghì.

TỪ TÁNH BÌNH ĐẲNG TIẾN ĐẾN SAI BIỆT

1 KHÓ KHĂN: Với người thể ngộ chưa mạnh, được vắng bật trong ngàn.

- * Dễ làm chấp cho là chỗ cứu cánh → Được ít cho là đủ → Sinh các sai lầm đáng tiếc.
- * Căn thức âm thầm tự biến hiện nhiều tướng thù thắng → Khiến hành giả khó vượt qua.
- * Nếu không khéo công phu, theo tướng, chấp sở đắc → Ngũ âm ma từ đây có ra.

2 VƯỢT QUA

- * Không hài lòng chấp vào sở đắc, phấn chí mạnh mẽ, phát tâm cầu tiến đến thành Phật.
- * Sống thẳng tự tánh bình đẳng. Không tạo thêm dấu vết – Khéo léo: Bật vết, mất hút.
- * Đối với các biến hiện của căn thức: Không sợ hãi, không cản trừ dẹp, không chấp giữ cho là sở đắc. Chỉ bình thường như nhìn chiếc lá, không thêm – không bớt.
- * Công phu lúc này chỉ sống thẳng tánh, không đối trị gì cả → Đến lúc nó tự mất hồi nào không hay.
- * Nếu cố làm gì → Đều rơi vào tạo tác – Là cạm bẫy của căn thức → Không thể vượt qua được.

- Đây chỉ là khái quát gọn, tạm nêu ra ba bước căn bản nhất để hành giả tiến đạo, không nhầm.
- Khi tu tập, tiến đạo, không phải ai cũng trải qua ba bước như thế. Hoặc nhiều tầng mức hơn.
- Và nếu hành giả có công phu đặc biệt, không nhất thiết phải trải qua các bước trên.

* BÌNH ĐẲNG VÀO SAI BIỆT

Cư sĩ Cát Đàm làm Tri phủ, tự Khiêm Ván hiệu Tín Trai. Thuở nhỏ ông thi đậu cao, lại thích nghiên cứu Thiền. Ban đầu ông đến yết kiến Thiền sư Toàn hiệu Vô Am, cầu chỗ nương tựa...

Một hôm nhân nhắc lại câu “Chẳng phải tâm, chẳng phải Phật, chẳng phải vật”, ông bỗng nhiên sáng tỏ bèn làm tụng:

Phi tâm phi Phật diệt phi vật,

Ngũ phụng lâu tiền sơn đột ngột.

Diễm dương ảnh lý đảo phiên thân,

Dã hồ khiêu nhập kim mao quật.

Phi tâm phi Phật cũng phi vật,

Trước lầu ngũ phụng núi vút cao.

Trong bóng mặt trời thân lộn nhào,

Chôn hoang nhảy vào hang sư tử.

Thiền sư Vô Am chấp nhận và bảo viết tụng trình Thiền sư Phật Hải, ngài Phật Hải đáp:

- Việc này chẳng phải trên giấy bút có thể ghi được. Cư sĩ hãy qua đây, sẽ có chỗ nghe nhận.

Ông đến Hồ Khuru, ngài Phật Hải đón tiếp và bảo:

- Chỗ thấy của Cư sĩ chỉ có thể vào cảnh giới Phật, cảnh giới ma còn chưa vào được.

Ông càng lễ bái không ngớt, Thiền sư Phật Hải nghiêm sắc mặt bảo:

- Sao chẳng nói sư tử nhảy vào hang chôn hoang?

Ông liền lãnh hội, thấu suốt.

1

Chồn hoang nhảy vào hang sư tử**Từ SANH DIỆT → VỀ TÁNH BÌNH ĐẲNG**

2

Sư tử nhảy vào hang chồn hoang**Từ TÁNH BÌNH ĐẲNG → Vào SAI BIỆT****TU HÀNH****SANH DIỆT****PHÀM PHU**

Chồn hoang

TÁNH BÌNH ĐẲNG**NGỘ TÁNH**

Sư tử

SAI BIỆT**DIỆU NGỘ**Bật cả hai
Tùy hóa hiện

* Kinh Lăng Nghiêm

Phật bảo Ngài A-nan: *Thí như những cây đờn cầm, sắt, không hầu, tỳ-bà, tuy có tiếng hay, nếu không nhờ ngón tay khéo, trợn không thể phát ra tiếng hay được.*

Ông và chúng sanh cũng lại như vậy, cái Bảo giác chân tâm mỗi người đều đầy đủ. Như khi tôi ấn ngón tay thì Hải ấn phát ra hào quang, còn các ông vừa dấy tâm lên thì trần lao liền nổi dậy (Như Lai ấn túc hải ấn phát quang. Nhữ tiện khởi tâm, trần lao tiên khởi). Do chẳng siêng năng cầu đạo Vô thượng, ưa thích Tiểu thừa, được chút ít cho là đủ”.

SANH DIỆT

PHÀM PHU

Động

Chúng sanh hiểu biết gì...

TÁNH BÌNH ĐẲNG

NHẬN TÁNH

SAI BIỆT

DIỆU DỤNG CỦA TRÍ TUỆ

Bất Động

Đức Phật, nhất thiết chủng trí
(biết hết tất cả)

*** Dối y một điểm cũng chẳng được**

Có vị Đại đức đến hỏi Thiền sư Hoài Nhượng ở Nam Nhạc:

- Như gương đúc tượng, sau khi tượng thành không biết cái sáng của gương đi về chỗ nào?

Sư bảo: - Như Đại đức tướng mạo lúc trẻ thơ hiện giờ ở đâu?

- Tại sao sau khi thành tượng không chiếu soi?

- Tuy không chiếu soi, nhưng dối y một điểm cũng chẳng được.

SANH DIỆT

VỌNG TƯỞNG

**Gương bị
bụi che phủ**

TÁNH BÌNH ĐẲNG

NHẬN CHÂN TÂM

**Gương chiếu
soi bình đẳng**

SAI BIỆT

BẬT VẾT – LINH THÔNG

**Đập nát gương,
đúc thành tượng**

* Đùa sóng, phải là người đùa sóng

Thiền sư Đạo Khoan ở Đại Ninh, Hồng Châu nói: “Diệu quyết của Thiếu Lâm, gia phong của cô Phật, ứng dụng tùy cơ, co duỗi tự tại. Như nắm tay làm bàn tay, có lúc xòe, có lúc nắm; tợ nước thành bọt, nổi tan không cố định, động tĩnh đều hiển rõ, nói nín toàn bày, muôn dụng tự nhiên, chẳng nhọc tâm lực. Đến trong đây gọi là thuận nước thả thuyền. Hãy nói, nghịch gió gay chèo, thì ai là tay giỏi?” Im lặng giây lâu, Sư nói: “Đùa sóng phải là người đùa sóng.” Bèn hét một hét, nói: “Trân trọng!”

* Trên dòng nước xiết đánh cầu tròn

THỦ NÊ NGƯU (*Tuệ Trung Thượng Sĩ*).

Nhất thân độc thủ nhất nê ngư,
Một con trâu đất một mình chẵn,
 Đẳng tỵ khiên lai vị khảng hưu.
Xỏ mũi dắt về chưa chịu thôi.

Chưa biết chẵn trâu.

Đang chẵn trâu.

SANH DIỆT

VỌNG TƯỞNG

Tương đảo Tào Khê đô phóng hạ,
Đem đến Tào Khê buông thả quách,

Nếu dừng lại, thì: →

Thượng Sĩ không dừng

TÁNH BÌNH ĐẲNG

NHẬN CHÂN TÂM

Mang mang thuỷ cấp đả viên cầu.
Mênh mông nước xiết đánh cầu tròn.

SAI BIỆT

LINH THÔNG – VÔ NGẠI

Đàm nghiêm nước đổ

* *Thầy Tri Viên hỏi Thiền sư Duyên Quán ở Lương Sơn:*

- Khi giặc nhà khó giữ thì thế nào?

Chưa biết công phu

* *Sư đáp:* - Biết được chẳng phải là oan gia.

Đang công phu

SANH DIỆT
VỌNG TƯỞNG

* *Thầy Tri Viên hỏi tiếp:*

- Sau khi biết được thì sao?

- Biền đến nước vô sanh.

- Đâu không phải là chỗ y an thân lập mạng?

- Nước chết không chứa rỗng.

- Thế nào là nước sống chứa rỗng?

- Dậy mùi chẳng phải sóng.

- Bỗng khi đàm nghiêm, nước đổ thì thế nào?

TÁNH BÌNH ĐẲNG
NGỘ TÁNH

* *Sư bước xuống giường thiền nằm đứng lại bảo:*

- Chớ nói ướm góc ca sa của lão tăng.

SẠI BIỆT
BẬT VẾT - LINH THÔNG

* Hoa sen trong lò lửa

- Thiền sư Ngô Ấn (*Việt Nam*), khi sắp thị tịch, Ngài nói kệ:

Âm:

妙性虛無不可攀
 虛無心悟得何難
 玉焚山上色常潤
 蓮發爐中濕未乾

*Diệu tánh hư vô bất khả phan,
 Hư vô tâm ngộ đắc hà nan.
 Ngọc phần sơn thượng sắc thường nhuận,
 Liên phát lô trung thấp vị càn.*

Dịch:

Diệu tánh rỗng không chẳng thể vin,
 Rỗng không tâm ngộ việc dễ tin.
 Tươi nhuận sắc ngọc trong núi cháy,
 Lò lửa hoa sen nở thật xinh.

HOA SEN
 NỞ TƯƠI
 TRONG
 LÒ LỬA

1

Vô lý → Không cho hiểu

TÁNH BÌNH ĐẲNG
NHẬN THỂ TÁNH

2

Kỳ đặc – Bất khả tư nghì.

SAI BIỆT
DIỆU NGỘ

➤ **Ứng theo ngữ cảnh → Chọn nghĩa 2:** Ngay thân sanh diệt, sẵn diệu tánh rỗng lặng, thên thang.

Giữa nắng tìm khói mây

Một hôm, Thiền sư Minh Trí (*Việt Nam*) đang bàn luận với một vị tăng, có vị tăng khác bên cạnh nói: - *Nói là Văn-thù, nín là Duy-ma.*

Sư bảo: - *Không nói không nín, đâu chẳng phải là ông?*

Vị tăng ấy liền chấp nhận. Sư bảo: - *Sao chẳng hiện thân thông?*

Tăng thưa: - *Chẳng từ chối hiện thân thông, chỉ sợ Hòa thượng bắt vào dạy.*

Sư bảo: - *Người chưa phải là con mắt giáo ngoại biệt truyền.*

Bèn nói kệ:

Âm:

教外可別傳
希夷祖佛淵
若人欲辨的
陽燄覓求煙

Giáo ngoại khả biệt truyền,
Hy di tổ Phật uyên.
Nhược nhân dục biện đích,
Dương diệm mịch cầu yên.

Dịch:

Giáo ngoại nên biệt truyền,
Lâu xa Phật tổ sâu.
Nếu người cầu phân biệt,
Ánh nắng tìm khói mây.

GIỮA
NẮNG TÌM
KHÓI MÂY

1

Vô lý → Không thể phân biệt, biện được giáo ngoại biệt truyền.

TÁNH BÌNH ĐẲNG
PHẢI NHẬN THỂ TÁNH

2

Kỳ đặc – Diệu dụng, thuận nghịch bất khả tư nghì. Bởi nhúc nhích đều là thần thông.

SAI BIỆT
DIỆU NGỘ

* Tóm lại

- * Ứng theo ngữ cảnh của giai thoại (*Ngay động dụng là trình thần thông*) → Chọn nghĩa 2:
- Ứng theo ngữ cảnh của giai thoại → Chọn nghĩa 2:
- Đây là hoạt dụng, nhằm nhấn mạnh đến chỗ vị Tăng kia chưa hiện được thần thông (*hoạt dụng*).

Nắm sừng thỏ, nhổ lông rùa

Thượng Thừa Tam Học Khuyến Chúng Phổ Thuyết, Tổ Pháp Loa nói:

“Bảy phen soi tám phen dùi, nhồi đi ép lại, thấu triệt chân nguyên. Chừng đó mới hay mượn pháp tòa của Phật Đấng Vương, nắm sừng thỏ, nhổ lông rùa, tay hoa một phen chuyển, bốn chúng thấy mịt mờ. Phát sanh vô thượng diệu huệ, chiếu soi không cùng”.

**NẮM
SỪNG THỎ
NHỔ
LÔNG RÙA**

1

**Vô lý → Không cho hiểu.
Không đâu. Không thể có.**

TÁNH BÌNH ĐẲNG

NHẬN THẺ TÁNH

2

**Kỳ đặc – Bất khả tư nghi.
Không, nhưng vẫn đang nắm.
Có nắm cũng như không.**

SAI BIỆT

DIỆU DỤNG

➤ Theo ngữ cảnh → Chọn nghĩa 2: Đến điền địa này, diệu dụng bất khả tư nghi, hóa độ chúng sanh.

*** Khéo sống trong một cái nhìn****Thiền sư Cứu Chỉ, Việt Nam. Lúc sắp tịch, Sư gọi môn đồ đến dạy:**

- Phàm tất cả các pháp môn vốn từ tánh của các người, tánh tất cả các pháp vốn từ tâm của các người. Tâm pháp nhất như, vốn không hai pháp.
- Phiền não trôi buộc, tất cả đều không. Tội phước phải quấy, tất cả đều huyễn. Không cái nào chẳng phải quả, chẳng phải nhân. Không nên ở trong nghiệp mà phân biệt báo, không nên ở trong báo mà phân biệt nghiệp, nếu có phân biệt thì chẳng tự tại.
- Tuy thấy tất cả pháp mà không có chỗ thấy, tuy biết tất cả pháp mà không có chỗ biết. Biết tất cả pháp lấy nhân duyên làm gốc. Thấy tất cả pháp lấy chánh chân làm tông.
- Tuy chuyên nơi thật tế mà rõ thế gian đều như biến hóa. Rõ thấu chúng sanh chỉ là một pháp, không có hai pháp.
- Chẳng rời cảnh nghiệp mà phương tiện khéo léo, ở trong cõi hữu vi hiện bày pháp hữu vi mà không phân biệt. Tướng vô vi là do hết dục, dứt ngã, quên niệm mà nhận lấy vậy.